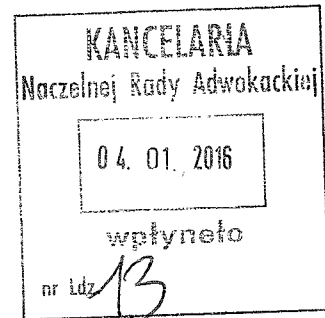

ZASTĘPCA SZEFA
KANCELARII SEJMU

Adam Podgórski
GMS-WP-113-297/15

Warszawa, dnia 30 grudnia 2015 r.

Prezes

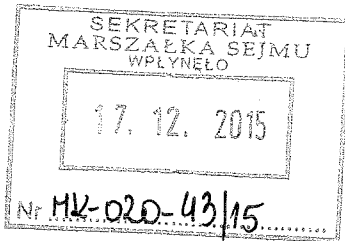
Naczelnej Rady Adwokackiej

Pan Andrzej Zwara

Szanowny Panie Prezesie,

Z upoważnienia Marszałka Sejmu, uprzejmie przekazuję - w trybie art. 58 pkt 9 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2015 r. poz. 615 z późn. zm.) poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Marek Jakubiak), z prośbą o wyrażenie opinii.

Z poważaniem

Warszawa 15 grudnia 2015 r.

Marszałek Sejmu RP
Pan Marek Kuchciński

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 Regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy posła
MARIKA...JAKUBIAKA

L.P.	Imię i Nazwisko Posła	Podpis
1.	Marek Jakubiak	Marek Jakubiak
2.	Agnieszka Gigoj	Agnieszka Gigoj
3.	Sylwester Chruszcz	Sylwester Chruszcz
4.	Mateusz Zmierz	Mateusz Zmierz
5.	Andrzej Kobylarz	Andrzej Kobylarz
6.	JERZY KORTOWSKI	Jerzy Kortowski
7.	Boruch Porada	Boruch Porada
8.	Jarosław Tomicz	Jarosław Tomicz
9.	Stefan Pomiech	Stefan Pomiech
10.	Kornel Morawiec	Kornel Morawiec
11.	Piotr Apcl	Piotr Apcl
12.	Jakub Kulera	Jakub Kulera
13.	Wojciech Bawon	Wojciech Bawon
14.	Marek Kuchciński	Marek Kuchciński
15.	Maciej Mastowski	Maciej Mastowski

USTAWA
z dnia .....
o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

Art. 1 W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.1998 nr 137 poz. 887 z późn. zm.) art. 8 ust. 6 pkt 4) otrzymuje brzmienie:

„4) wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej oraz wspólników jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, jeżeli złożą w tym zakresie wnioski we właściwym według swojego miejsca zamieszkania oddziale Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.”

Art. 2 Ustawa wchodzi w życie w ciągu 14 dni od dnia jej ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Zgodnie z obecnym brzmieniem ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą uważa się z mocy ustawy m. in. wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, wspólnika spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej, niezależnie od tego czy faktycznie taką działalność prowadzi. W ocenie Wnioskodawcy obecne przepisy godzą we wspólników jednoosobowych spółek z o.o., którzy tym samym są objęci obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności (w tym wypadku zawiązania spółki), aż do dnia zaprzestania tej działalności (likwidacji spółki) lub poszerzenia składu udziałowców – nawet poprzez objęcie tylko jednego udziału przez drugiego udziałowca. Podkreślić należy, że ubezpieczeniem obowiązkowym nie są objęci wspólnicy innych spółek z o.o., a ponadto mogą być zatrudniani we własnych spółkach.

Obecnie obowiązujące przepisy tworzą nierówność prawną i faktyczną pomiędzy wspólnikami jednoosobowych spółek z o.o. a wspólnikami innych spółek z o.o. Tworzy to sytuacje, w której aby wyłączyć obowiązek odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne i uzyskać bardziej opłacalny, korzystniejszy sposób objęcia ubezpieczeniem wystarczy, że taki wspólnik przekaże jeden udział w spółce osobie trzeciej. Wtedy będzie traktowany tak jak inni wspólnicy spółek kapitałowych (nie będzie objęty ubezpieczeniem), przy czym de facto nie wpływa to na sposób kierowania spółką, w której większościowy wspólnik nadal posiada wyłączny wpływ na spółkę, może stanowić o jej losach i kierunkach działania.

Obecnie obowiązujące przepisy nie mają żadnego racjonalnego uzasadnienia, często dotyczą osób, które nie prowadzą i nie chcą prowadzić indywidualnej działalności gospodarczej, a ponadto nie mają odzwierciedlenia w konstytucyjnej zasadzie równości wszystkich wobec prawa i w związku z tym wymagają zmiany. W związku z tym projekt ustawy zakłada usunięcie z zakresu podmiotów prowadzących pozarolniczą działalność w rozumieniu ustawy wspólników jednoosobowych spółek z o.o., gdyż spółki te są odrębnymi osobami prawnymi, posiadającymi majątek, prawa i obowiązki a ich wspólnicy nie prowadzą działalności gospodarczej na własny rachunek. Wspólnicy ci powinni zaś mieć możliwość podejmowania pracy w legalnie utworzonych, odrębnych podmiotach prawnych, ze skutkami w sferze

ubezpieczeń społecznych adekwatnymi do rzeczywiście istniejących umów o pracę, umów cywilnoprawnych. Wspólnicy takich spółek z o.o. powinni mieć prawo wyboru podejmowania pracy i objęcia ubezpieczeniem a nie być obejmowani fikcją prawną, która ogranicza ich prawa chociażby do wysokości emerytury. W kierunku zbieżnym z propozycją niniejszą zmierza także orzecznictwo Sądu Najwyższego nakazujące badanie celu, okoliczności i sposobu realizacji umowy o pracę podejmowanej przez wyłącznego udziałowca spółki z o.o. Sąd Najwyższy nie wyklucza, by jedyny wspólnik zatrudnił się w spółce na innym stanowisku poza zarządem (por. wyrok SN z dnia 12 maja 2000 r., sygn. akt: II UKN 546/99).

Podkreślić należy, że zgodnie z obecnymi regulacjami obowiązkowe ubezpieczenie społeczne wspólnika jednoosobowej spółki z o.o. nie są wliczane w koszty prowadzenia działalności takich spółek. W przypadku przyjęcia nowelizacji ten problem zniknie gdyż spółka, która zatrudniłaby wspólnika mogłaby to sobie w te koszty wliczyć.

Na nierówność praw wspólników jednoosobowych spółek z o.o. zwracają także uwagę komentatorzy Kodeksu Spółek Handlowych, wydawnictwa C.H. Beck rok 2012 tj. Jacek Bieniak, dr Michał Bieniak, dr Grzegorz Nita-Jagielski, dr Krzysztof Oplustil, Robert Pabis, dr Anna Rachwał, dr Marcin Spyra, dr Grzegorz Suliński, dr Marcin Tofel, dr hab. Robert Zawłocki, którzy w stanowisku do art. 210 ksh krytycznie oceniają traktowanie wspólników jednoosobowych spółek z o.o. jak osoby prowadzące działalność gospodarczą z wyłączeniem prawa takich osób do zawarcia umowy o pracę we własnej spółce, warto zacytować to stanowisko:

1. Stanowczo należy zaprotestować wobec tendencji judykatury zmierzającej do kwestionowania umów zawartych na podstawie art. 210 § 1 KSH, w przypadku gdy umowa taka została zgodnie z wymaganiami formalnymi tego przepisu zawarta przez pełnomocnika powołanego przez zgromadzenie wspólników (jest to o tyle dziwniejsze, gdy zważyć, że negatywnej reakcji orzecznictwa często nie wywołuje w podobnych sytuacjach działanie za spółkę rady nadzorczej). Wydaje się bowiem, że znaczna część sądów oraz organów administracji publicznej przyjmuje tu domniemanie, że czynność stanowiąca przedmiot rozstrzygnięcia zmierza do obejścia prawa. Podejście takie należy stanowczo zakwestionować. Niezależnie bowiem od tego, że w przypadku, gdy w spółce jednoosobowej pełnomocnika takiego powołuje jedyny wspólnik, by pełnomocnik zawarł z tymże wspólnikiem będącym członkiem zarządu określoną umowę, co w ostatecznym rozrachunku w istocie wywołuje tak czy inaczej skutek "czynności z samym sobą", to jednak stanowisko

takie zatracą podmiotową odrębność spółki jako osoby prawnej oraz wspólnika tworzącego jej substrat osobowy. Oczywiście nie mała zapewne część umów zawieranych pomiędzy spółką a członkami zarządu zmierza do obejścia prawa, ale to właśnie ten, kto powołuje się na działanie *in fraudem legis*, powinien udowodnić, że sytuacja taka ma miejsce, a nie przerzucać ciężar wykazania braku takiego działania na strony kwestionowanej czynności prawnej.

2. Powyższe zagadnienie jeszcze inaczej przedstawia się w odniesieniu do najbardziej palącego tu problemu umów o pracę członka zarządu, głównie spółki jednoosobowej (choć w praktyce sądów rozciąga się restryktywną linię orzecznictwa także na spółki, których jedynymi wspólnikami są małżonkowie lub najbliżsi krewni), gdzie nieważność stosownych umów, dokonanych nawet z uwzględnieniem formalnych wymogów określonych w art. 210 § 1 KSH, uzasadnia się brakiem konstytutywnego elementu stosunku pracy, jakim jest podporządkowanie.

Również i tu jednak stanowisko judykatury wydaje się pozbawione podstaw. Przede wszystkim należy wskazać, że ów stosunek pracy dotyczy członków zarządu, tj. osób pełniących najważniejsze funkcje w spółce, i z tej przyczyny nie można mówić o ich pracowniczym podporządkowaniu w taki sposób, jak w odniesieniu do innych pracowników. W takim kierunku poszedł NSA w Białymstoku w wyr. z 27.10.2000 r. (SA/Bk 5/99, PP 2001, Nr 2, s. 63 i n.), stwierdzając, iż:

- 1) ustawodawca - dopuszczając istnienie jednoosobowej spółki z o.o. - nie wyłączył w stosunku do niej stosowania art. 203 kodeksu handlowego; tym samym przepis ten znajduje zastosowanie zarówno do spółek wieloosobowych, jak i jednoosobowych,
- 2) na podstawie powołanego przepisu, umowy z członkiem zarządu nie mogą być zawierane przez działających w imieniu spółki pełnomocników ustanowionych przez zarząd spółki. Spółka powinna być reprezentowana przez radę nadzorczą lub pełnomocników powołanych uchwałą zgromadzenia wspólników,
- 3) w przypadku gdy w spółce nie funkcjonuje rada nadzorcza, pełnomocnictwo powinno być udzielone przez zgromadzenie wspólników. Dotyczy to także spółki jednoosobowej, w której jedyny wspólnik udziela umocowania do zawarcia umowy z nim - jako członkiem zarządu,
- 4) samym sobą jest zawsze nieważna, nie można uznać za bezdyskusyjny. Aby przyjąć, że umowa o pracę pomiędzy spółką z o.o. a jej wyłącznym udziałowcem (członkiem jednoosobowego zarządu) jest nieważna - jako sprzeczna z prawem bądź zmierzająca do obejścia prawa lub zawarta dla pozorów - konieczne jest poczynienie konkretnych ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności zawarcia tej umowy, tzn. celów, do jakich strony zmierzały, oraz charakteru wykonywanej pracy i zachowania koniecznego elementu stosunku pracy, jakim jest wykonywanie pracy podporządkowanej. Jednakże rozpatrując elementy stosunku pracy, w tym dotyczący pracy podporządkowanej, należy mieć na względzie, iż nie jest on bezwzględnie konieczny, gdyż nie dotyczy w zasadzie osób kierujących zakładami pracy.

Należy też wskazać, że dominujące stanowisko orzecznictwa pozbawia a limine pewną grupę osób uprawnień, jakie wiążą się z posiadaniem pracowniczego ubezpieczenia społecznego, co oczywiście rodzi tu pytanie o zgodność takich działań z konstytucyjną zasadą równości wobec prawa. Wreszcie opcja prezentowana przez judykaturę w istocie skłania do podejmowania różnorodnych pozornych działań, np. powołania dodatkowego członka zarządu lub określonych osób w roli wspólników-figurantów. Z całą pewnością nie taki jest cel funkcjonowania porządku prawnego. W tym świetle należy żałować, że kwestia ta nie została w jakikolwiek sposób rozstrzygnięta przez ustawodawcę. Stosowne rozwiązania mogłyby polegać, np. na wyraźnym umożliwieniu posiadania przez członków zarządu jednoosobowych spółek umowy o pracę, z jednoczesnym ograniczeniem wysokości zarobków: kwotowo lub w relacji do kapitału zakładowego spółki. W zakresie ubezpieczeń społecznych art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) uznaje wspólnika jednoosobowej spółki z o.o. za osobę prowadzącą działalność pozarolniczą, nie wyczerpuje to jednak powyższych postulatów, gdyż ubezpieczenie z tego tytułu nie zapewnia tych samych praw co stosunek pracy.

Jednakże mając na uwadze, że w praktyce część wspólników jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością w praktyce rzeczywiście w całości zajmuje się wszelkimi sprawami spółki i nie zatrudnia żadnych pracowników (również oni sami nie są pracownikami spółki), należy wprowadzić możliwość objęcia ich ubezpieczeniami społecznymi na dotychczasowych zasadach. W tym celu Wnioskodawca proponuje uzależnić te kwestie od decyzji samego wspólnika i wystąpienia złożonego przez takiego wspólnika do właściwego oddziału ZUS.

Projekt ustawy wywołuje pozytywne skutki społeczno-gospodarcze i nie rodzi żadnych skutków dla budżetu państwa i budżetów samorządu terytorialnego.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.